

Gümnaasiumi õpilane ei tea mida edasi õppida

Töö eesmärgid: Anda ülevaade erialavaliku keerukusest, seda põhjustavatest probleemidest, tagajärgedest ning pakkuda võimalikud lahendused

Olulisemad käsitletud probleemid: Õpilased ei oska arvata, mida mingi eriala endast kujutab. Puuduvad hovid. Gümnaasiumis ei nähta õppimisega vaeva.

Olulised tulemused ja järeldused: Erialavalik on ja jääb keeruliseks otsuseks.

Enamikel noortel käib peast läbi mõte, mis neist kunagi saab- kuidas ja kus nad elavad ning kellena töötavad. Kõige rohkem puudutab see gümnaasiumis õppimist alustavaid noori. Eriti oluline on see teadmine ja kindlustunne abiturientidele. Oleks ideaalne, kui kõik õpilased teaksid, miks nad jätkavad oma õpinguid just gümnaasiumis. Nõnda oleks palju lihtsam õppida, kui juba tead ette, millele rohkem pühenduda ning on kindel siht ja eesmärk olemas. 2001/12 õppeaastal alustas ülikoolis õpinguid natuke alla 65000 õpilase, nendest lõpetasid vaid pisut üle 10000[1]. Fakt tõestab, et kõrgkoolist väljalangevus ja kooli pooleli jätmine on väga tõsine probleem. Selline teadmine tekitab õpilases ebakindlust, kas ikka suudetakse valida õige eriala. Millest tekib siis probleem, et pooltel õpilastel pole aimugi, mis on nende kutsumus.

Üheks põhjuseks miks ei teata, mida õppida võib olla see, et õpilasel ei ole kindlat hobi või harrastust. Osad noored tegelevad juba algklassist alates laulmise, spordi või mõne muu huvialaga. Seega võib arvata, et need, kes kooli ajal on edukad laulmises või mõnel spordialal, seovad edasiõppimise ja elukutsevaliku oma hobiga. Neist võivad saada kuulsad lauljad, sportlased või selle alaga seotud inimesed. Kuid kui pole kirge mõne hobi vastu või üldse kooliväliselt mingi tegevus huvi ei paku, siis on juba keerulisem leida endale meelepärane eriala.

Raskeks muudab eriala valiku ka pidevalt muutuv majanduslik olukord nii maailmas kui ka meie riigis. Gümnaasiumi lõpetav noor hakkab juba mõtlema sellele, kas õpitaval erialal ülikooli lõpetades tööd pakutakse ning kas sissetulek piisav on.

Olulist rolli edasi õppimises mängivad nooruki gümnaasiumi lõpuhinded. Kui sa soovid ülikooli õppima pääseda, siis peavad olema eksamid vähemalt 33 punkti peale sooritatud. Selliste tulemustega saaks loomulikult ainult tasulisele kohale. Riigieelarvelistele kohtadele on vastuvõtutingimused erinevad. Üldiselt peavad olema eksamid vähemalt 80 punkti peale sooritatud. See tähendab püüdlust ja järjepidavust juba gümnaasiumi esimesest klassist peale. Laisklemine ei tule kõne allagi.

Peamiseks raskuseks edasiste plaanide tegemisel pean asjaolu, et suur osa õpilasi ei kujuta üldse ette, mida mingi eriala endast kujutab. Millised õppeained teda ees ootavad ja mida need omakorda veel sisaldavad. Näiteks saab Tallinna Ülikoolis õppida sellist eriala nagu reaktatsioonikorraldus. Pealiskaudsel uurimisel tundub see igati lõbus ja aktiivsetele inimestele sobiv eriala. Minnakse alt aga sellega, et tudengid ei uuri eriala ainekava ning selle sisu. Sellel alal peab esimestel aastatel õppima suurel mahul tervisega seotud aineid. Näiteks anatoomiat. Kooliaastat alustanud tudeng, kes lootis leida eest vaba aja ja ürituste korraldamise, saab peagi aru, et see kõik ei tulegi nii koheselt nagu arvata võis. Raske on leida motivatsiooni, et õppida üle aasta teemasid, millest polda huvitatud.

Eelpool kirjeldatud probleemide tagajärjed võivad kujuneda väga erinevaiks. Üheks tagajärjeks on see, et paljud õpilased ei alustagi pärast gümnaasiumi lõpetamist uut aastat ülikoolis, vaid jätkavad ühe aasta mõtlemiseks vahele. See ei pruugigi olla negatiivne tagajärg kui kasutada seda aastat otstarbekalt. Osad noored reisivad ringi ja töötavad välismaal kuni neil selgeks saab, millist eriala edasi õppima minna. Paljud, kes pole nii aktiivsed, ei pruugi endale mingit tegevust leida. Sellisel juhul lastakse lihtsalt üks aasta raisku minna. Halvimal juhul kaotavad nad edasiõppimise vastu üldse huvi.

Raskemaiks tagajärjeks pean koolidest väljalangevust või siis mingil muul põhjusel lahkumist. Need võivad olla kas vale eriala valik, rahalised probleemid või halvad hinded. Paljud õpilased käivad kooli kõrvalt töö, et maksta oma õpingute eest. Selle tagajärjel aga langevad õpitulemused ning lõpuks ei suudeta pingele vastu pidada. Praeguseks on aasta lõikes väljalangevus 40% ning sinna lisanduvad veel õpilased, kes lahkuvad ise[1]. Igal aastal eksivad tuhanded noored eriala valikuga. On kurb kui nad seetõttu tulevikus ei suuda oma tööd nautida ning on rahulolematud. Et seda vältida on tähtis enne sellist suurt otsust

valmistuda ning teha põhjalik uuring valitava eriala kohta. Peaks arvestama, et ülikooli aastad ei ole lihtsad ning seal vastupidamiseks peab tõsiselt vaeva nägema.

Üheks lahenduseks sobiks korraldada rohkem erinevate erialade tutvustusi ülikoolide poolt. Vajalik taoline üritus on Teeviit. Sellest on kindlasti palju abi ning leian, et kõik ülikooli pürgivad noored peaksid seal osalema. Selliseid päevi võiks rohkem olla ning esindatud võiks ka olla välismaa koolid, kus tutvustatakse väljaspool Eestit elamise ja õppimise võimalusi. Teeviida sarnased üritused annavad kindlasti juurde palju motivatsiooni.

Veel pean ma tähtsaks Eesti kutsekoolide imago parandamist. Arvatakse, et sinna lähevad õppima need, kes mujale sisse ei saa või kellel on halvemad õpitulemused. Tegelikult ei ole see alati nii. Mõni õpilane lihtsalt teab, et tema kutsumus on saada näiteks kokaks. Isegi kui oma õpitulemuste poolest pääseks ta ülikooli. Leian, et rohkem peaks tutvustama noortele kutsekoolides õppimise võimalusi ning sealt saadavat haridust. Paljudel on kujunenud arusaam, et kui pole viitsitud gümnaasiumis pingutada, siis sobib kutsekool õpingute jätkamiseks. See aga ei tähenda, et seal õppimine võrdubki teiste võimaluste puudumisega.

Kutse- ja kõrgkoolide tutvustavaid artikleid ja klippe võiks olla ka noortele suunatud ajakirjanduses ning ka internetisaitidel.

Probleemi parimaks lahenduseks peaksin täiesti uut moodi avatud uste päevasid koolides. See ei oleks lihtsalt koolimaja tutvustus ja kooli lühiülevaade sealsetest õppevalikutest, vaid sisaldaks tundides ja ülikooli elus reaalselt osalemist. Näiteks kui majandus tundub minu jaoks põnev ja ma tõesti tahan antud erialast rohkem teada, siis on mul võimalus osaleda selle eriala tundides. Leian, et minu jaoks oleks olnud selline võimalus väga kasulik, sest valikus oli küll meeldivana tunduvaid erialasid, kuid ei tundnud nende suhtes mitte mingit kindlust. Arvatavasti polnud ma ainuke, kelle jaoks oli eriala valik väga oluline ning murettekitav.

Igal aastal lõpetavad gümnaasiumi tuhanded noored. Kõigil neil seisab ees valik, kas ja kus edasi õppida. Sarnaste probleemidega pistavad rinda noored nüüd ja ilmselt ka tulevikus, sest väga raske on ennustada, millistele erialadele võib nõudlus tekkida, kas unistuste amet sisuliselt vastab ettekujutlusele. Ilmselt ei suudeta niipea veel ka haridussüsteemi ülesehitada nii, et gümnaasiumisse minekul oleks õpilasel selge, mis on tema tugevamad omadused ning millisel erialal võiks ta edukas olla.